

## „Trag vremena“ Maje Čakalović

Sinoć je u Galeriji Matice crnogorske Ogranak Cetinje, pred velikim brojem ljubitelja umjetnosti iz Cetinja i Bara, otvorena izložba skulptura „Trag vremena“ akademske vajarke Maje Čakalović. U programu su učestvovali Luka Lagator, slikar i majstor karikature, Ljiljana Karadžić, istoričarka umjetnosti, prof. dr Aleksandar Saša Čilikov, istoričar umjetnosti, Jelena Vukićević Vukmirović, pijanistkinja i autorka...



Nakon numere Sergeja Rahmanjinova *Preludijum u cis-molu* koju je na klaviru izvela Jelena Vukićević Vukmirović, prisutne je u ime Matice crnogorske pozdravio Luka Lagator:



- Maja Čakalović nam je prikazala svoje „Tragove vremena“ u kojima svi možemo da prepoznamo djelić sebe u skrivenom kutku intimnog doživljaja upotrebnog značenja gotovo svakog od izloženih predmeta.

Neki od njih davno su izgubili na značaju svoje upotrebljivosti, ali je, negdje duboko skrivena, ostala atavistička potreba sjećanja i osjećaja zaštite koja nam je uvijek bila potrebna. Na mene je poseban utisak ostavila KNJIGA kao objekat likovne percepcije, čija spoljašnja iskrivljena forma, obavijena patinom, kao da ukazuje na tajanstvenu sadržinu neke drevne inkunabule.

Evo što je o izložbi „Trag vremena“ rekla Ljiljana Karadžić, istoričarka umjetnosti:

-Skulpture Maje Čakalović prezentovane na izložbi „Trag vremena“ su nastale kao rezultat dugotrajnog i strpljivog istraživanja mogućnosti različitih materijala (terakota, drvo, metal i poliester) i njihovih sadejstava. Bliskost sa materijalom, poštovanje njegovih autonomnih svojstava, substancijalnosti i specifičnih kvaliteta (ekspresivnost, krhkost, elastičnost) ukazuju na Majinu znalačku posvećenost „pravljenju“ skulpture. Stanja visoke koncentrisanosti i

usredsređenosti, kojima se umjetnica podvrgava u toku rada, upisana su u plastične forme, dajući im karakter ličnog, intimnog, ali i univerzalnog, vanvremenskog. Polazište radova je u prepoznatljivim, upotrebnim predmetima koji se kreću u dijapazonu od ženskih odjevnih predmeta poput korseta i nakita, do ratničkih štitova i starih knjiga. Međutim, autorkinom transformacijom same ideje predmeta koji su često iz domena dekorativnog i primijenjene umjetnosti, ulazi se u polje čiste umjetnosti u kome se utilitarna stvar prazni od prvobitne namjene, biva mistifikovana i emituje nova, simbolička značenja.



Skulpture evociraju različite istorijske epohe, civilizacije i mitologije, ali ne partikularno, već sintetički, uvodeći posmatrača u zonu maštarija i epske fantastike. Kao pseudo-arheološki nalazi, čije zamršene funkcije tek treba rekonstruisati, skulpture asociraju na nešto mnogo šire i kompleksnije od samih upotrebnih predmeta, podsjećajući na arhaične oblike, čudna oruđa nedokučivih namjena i drevne rituale. Vizuelne sličnosti nakita i štitova prenose se i na simboličku ravan, čineći granicu između muškog i ženskog principa, ljepote i rata, mikro i makro-znaka fluidnom. Formalno tačna likovna sintaksa i jasna artikulacija upotrijebljenih sredstava su nesumnjive odlike izloženih radova koje su upućene čistom zadovoljstvu pogleda. Međutim, značenje radova se ne iscrpljuje samom percepcijom, već „provocira“ i

unutrašnje, duhovno oko. Zbog snažnog spiritualnog duha koji skulpture posjeduju, zahtijevaju mentalni ulog posmatrača. Investicija se recipijentu višestruko vraća kroz mističnu, energetsku interakciju sa umjetničkim djelom. Ono što se odmah uočava pri posmatranju Majinih skulptorskih intervencija, jeste snažan osjećaj stvaralačke discipline. Svaki rad je besprekorno realizovan nerutinskim, nepotrošenim, tehničkim postupcima, koji odišu zadovoljstvom prepuštanja ekspresivno-manuelnoj aktivnosti. Upravo takav pristup umjetnice čini da njene skulpture iznenađuju, između ostalog, i strukturalnom ljepotom.

Riječ prof. dr Aleksandra Saše Čilikova:



Poštovane dame i gospodo,

Moja koleginica Ljiljana Karadžić je uglavnom saopštila svoje opservacije o kvalitetu večerašnje izložbe. Ja poznajući Ljiljanu Karadžić kao jednog izvanrednog likovnog kritičara, znam sigurno da ona ne bi napisala u katalogu koji prati izložbu to što je napisala, da ne misli tako. Prema tome Maja, mislim da si dobila jedan veliki kompliment jer nije u pitanju bilo koji kritačar i nije u pitanju neka rutina da se napiše tekst za izložbu nego to ti doista zaslužuješ.

Ja neću mnogo govoriti o karakteru ove izložbe, nego ću iskoristiti priliku da pomenem neke detalje iz mog ličnog i profesionalno odnosa sa Majom Čakalović. Ona je bila moj student i imali smo saradnju na tom nivou, predavač – student, u toku njenog studiranja. I ja i mnoge moje kolege imali smo mišljenje da se radi o jednom posvećenom i talentovanom studentu.



Među brojnim kontaktima koje sam imao sa njom pomenuću njenu diplomsku izložbu. Ja sam imao čast i zadovoljstvo da budem član komisije prilikom odbrane diplomskog rada i to je za mene bilo potpuno otkrovenje ta diplomatska izložba jer ona nije bila ni u kakvim klišeima. Znao, studenti imaju običaj kada dođu do diplomske izložbe da malo podiđu profesoru, njegovim sklonostima, da se drže nekih klasičnih principa da ne bi što promašili, međutim, ja

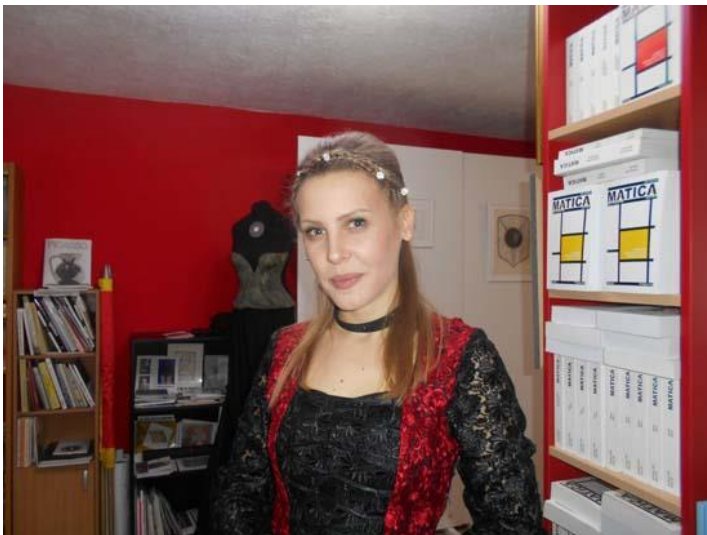
kad sam tamo vidio Majine tašne i korsete i da nema figure što je bila i zamjerka jednog člana komisije, što nema nikakve veze jer su bitne forme i oblici i mentalnost kada nešto umjetnički kreirate, to je bilo za mene otkrovenje. Imao sam čast i priliku i da otvorim Majinu izložbu u Domu kulture u Malesiji, gdje je u malo širem obimu od ovoga bila postavljena jedna takođe kvalitetna izložba.

Dame i gospodo, u Crnoj Gori vlada jedno mišljenje da je Crna Gora zemlja slikara a pri tome se zaboravlja da Crna Gora u srednjoj i mladoj generaciji ima izvanredne vajarke. Jedan od tih primjera na najvišem nivou imamo prilike da vidimo večeras.

Uz čestitke organizatorima Luki i Vesku proglašavam izložbu otvorenom.



Na kraju programa prisutnima se sa stilom i šarmom obratila autorka:



*Dame i gospodo,*

*Danas sam posebno uzbuđena jer je ovo moja prva samostalna izložba na Cetinju, kulturnom centru Crne Gore i gradu u kojemu sam umjetnički stasala. Ocjene o izložbi „Trag vremena“ koje smo čuli od gospode: Luke Lagatora, slikara i majstora karikature, Ljiljane Karadžić, istoričarke umjetnosti i mojeg prof. dr Aleksandra Saše Čilikova, istoričara umjetnosti, nadahnjuju me i obavezuju da nastavim putem koji sam odabrala pa želim da im se ovom prilikom zahvalim.*





*Moja prijateljica, Ljiljana Radunović, oduševljena projektima koje priređuje Ogranak Matice crnogorske na Cetinju, dala je ideju za Galeriju, a gospodin Vesko Pejović je bio tu da sve to uspješno realizujemo.*

*Dragi gosti, radovi će biti izloženi mjesec dana a prigalice koje sam specijalno za ovu priliku pripremila samo večeras, pa vas uz zahvalnost što ste uveličali ovaj događaj pozivam da ih probate.*

### **Iz biografije Maje Čakalović**



Maja Čakalović rođena 1987. u Baru. Srednju likovnu školu „Petar Lubarda“ i Fakultet likovnih umjetnosti, Odsjek vajarstvo u klasi prof. mr Pavla Pejovića, završila na Cetinju gdje je i nastavila magistarske studije.

Član je Udruženja likovnih umjetnika Crne Gore od 2010.

#### *Samostalne izložbe*

- Kulturno informativni centar „Malesia“, Tuzi, 2015.
- Gradska galerija, Kotor, 2016.
- JU Muzeji i galerije Budve, Budva, 2016.
- Galerija „V. A. Leković“, Bar, 2016.



### *Važnije grupne izložbe*

- Galerija „Listen to your eyes“, Metz, Francuska, 2010.
- Nacionalno istorijski muzej, Tirana, Albanija, 2011.
- Muzeji i galerije grada Podgorice, Podgorica, 2016.
- Presjek Crnogorske savremene likovne scene 2006–2016, Podgorica, 2016.
- 50. Jubilarni hercegnovski zimski salon, Galerija „J. B. Benković“, Herceg Novi, 2017.
- Mnogobrojne kolektivne izložbe u zemlji i inostranstvu.

### *Nagrade*

- Godišnja nagrada za skulpturu, Fakultet likovnih umjetnosti, Cetinje, 2009.
- Nagrada Hercegnovskog zimskog salona, galerija „Josip Bepo Benković“, Herceg Novi, 2010.
- Nagrada PRO. PR. za skulpturu na temu „Komunikacije“, Budva, 2016.

### **Izjava Maje Čakalović:**

*Izložbu „Trag vremena“ čini oko tridesetak radova iz četiri ciklusa, koja su nastajala unazad nekoliko godina. Svaki ciklus je značajan zbog materijala koji sam upotrijebila (drvo, metal, terakota i poliester), a pored skulptura na izložbi se mogu vidjeti i crteži i slike rađeni u klasičnim likovnim tehnikama.*



*Tokom traženja likovnog izraza i skulpturalnog rješenja u samom početku javila se inspiracija u ženskim upotrebnim predmetima. Počela sam modelovati, istraživati i davati artistski smisao predmetima kao što su torbe, kaiševi, šalovi, korseti, a kasnije i ženski torzo što je dio ciklusa „Spolja, iznutra, svakodnevno kao umjetničko“.*

*Nakon toga bavim se temom nakita što je dio ciklusa „Nakit-iskopine“ i nastojim da pokažem splet različitih, a opet sličnih stanja iz prethodnih radova. Koristeći se prepoznatljivim likovnim elementima, moju priču, pribjegavajući ekspresivnom maniru, držim u kontinuitetu.*

*U mojoj interpretaciji nakit je samo polazište za stvaranje jednog novog predmeta, čija pojava-  
nost prevazilazi impresiju čisto dekorativnog i dobija dimenziju umjetničkog djela.*

*Kasnije, a sad već i najčešći motiv kroz moje radove je „Štit“ tretiran u istoimenem ciklusu koji kao predmet izvađen iz svog konteksta, stvara alegoriju i predstavlja zaštitu intelektualne misli, ideje mudrosti i umjetnosti.*

*Za mene kao umjetnika taj motiv može predstavljati i jedan poseban unutrašnji psihološki mehanizam odbrane „štita“ od stvarnosti koji je svima nama potreban.*

*Na izložbi pokazujem i dio skulptura iz ciklusa „Knjige“ koji je započet u ovoj godini a koji želim da nastavim iz razloga što imam puno dobrih ideja na ovu temu.*

*Na Cetinje sam došla veoma mlada i još kao učenica Srednje likovne škole „Petar Lubarda“ zavoljela sam ovaj čarobni grad a ambijent kroz četiri godišnja doba, ljudi koje sam srijetala i upoznavala i neka lijepa energija koju ima Cetinje, a koju ja osjećam, mnogo su doprinijeli mojem umjetničkom izražavanju.*

*Posebno se zahvaljujem Matici crnogorskoj i pozdravljam sve čitaoce ovog divnog sajta.*

Fotosi:

Pavle Simović, Krsto Borozan i Vesko Pejović

**Vesko Pejović**